

VRAGEN

Foto: André Beerendonk

1

U ziet een naar voren gekromde kegel. De zaden kunnen nog tot decennia worden vastgehouden tot een eerste brand gunstige omstandigheden creëert voor zaailingen. Welke Den zien we op de foto en waar vind je hem buiten arboreta en tuinen in Nederland?

Foto: André Beerendonk

2

Wie alleen de vruchten ziet, denkt misschien aan smakelijke olijffjes en druifjes. Kijkend naar het blad weet u met deze afbeelding wel beter: we hebben met een naaldboom te maken! En ja, deze vruchtjes zijn eenmaal rijp zelfs eetbaar. Maar wat voor maffe conifeer zien we precies op deze foto?

3

Wederom een zoekplaatje, welke loofboom heeft dergelijke kegelvruchten?

Foto: Gert Fortgens

4

Wat is 'carpologie' en wat heb je eraan?

ANTWOORDEN

Foto: André Beerendonk

1 Dit is de Noord-Amerikaanse *Pinus banksiana*, de Struikden. In Nederland doet hij zijn naam eer aan. Proeven naar de toepasbaarheid in de Nederlandse bossen wijzen uit dat deze boom hier uitgroeit tot een grillige lage Den, die bovendien de neiging heeft om dood te gaan. In Kootwijk staat een half ingestorte groep van deze Dennen nog als restant van oude herkomstproeven.

2 Het antwoord moet gezocht worden in de richting van de *Taxus* en aanverwanten. Zou het een *Torreya* zijn? Nee, daar zijn de naalden te stomp en zacht voor. We hebben hier met een *Knoptaxus* te maken, een *Cephalotaxus har-ringtoniana* om precies te zijn. Het vruchtje is opgebouwd uit een tot 2 cm lang zaad omgeven door een vlezig arillus (zaadrok) en heeft dezelfde functie als een mierenbroodje, namelijk de verspreiding van het zaad door dieren. Andere voorbeelden van kegeloze coniferen met een arillus zijn de Venijnboom, Jeneverbes en Totara.

Foto: André Beerendonk

3 De *Platycarya strobilacea* is familie van de Walnoot en Pecan. De piepkleine platte noten groeien in een kegelstructuur, oftewel een strobilus (Oudgrieks voor kegel). Deze bijzondere eigenschap komt ook naar voren in de soortnaam.

4 Carpologie is een discipline uit de botanie die zaden en vruchten bestudeerd. Het woord is ontleend aan het Oudgrieks en samengesteld uit *karpos* [vrucht] en *logos* [verklaring]. Met carpologie kan de evolutie van plantensoorten en/of gedeelde ecologische omstandigheden worden geduid. Ook in de archeologie heeft carpologie een plek. De bestudering van oude zaden laat planten aan het woord: afhankelijk van de onderzoeksvraag geven resten van zaden een beeld van bijvoorbeeld vroegere eetgewoontes, vegetatie, landbouwmethodes of handelspatronen.

Foto: Gert Fortgens